

nem, qui ait : *Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus : ipsi nos seducimus, et veritas in nobis non est*, I. Joan. I. Cum ergo peccatis obnoxii simus omnes, vult omnino Deus, ut gloriam quam peccando ei abstulimus, confitendo restituamus, et ita veniam obtineamus; aut, si confiteri nolimus, ipse aliquando promulgabit scelera nostra et simul nos damnabit. Cæterum salvare nos vult Dominus quantum est in ipso, non damnare; vult ergo ut nos ipsos potius accusemus, quam ab ipso accusemur. Ita enim per Isaiam cap. XLIII. juxta lectionem Septuag. interp. ait : *Dic tu iniquitates tuas primus, ut justificeris*. Hujus rei exemplum datum nobis in Achane Jos. c. VII. qui ut stimularetur ad confitendum ultro peccatum, edixit primo Deus comburendum esse prævaricatorem cum omni sua substantia. Sed cum nondum se proderet reus, cœpit eum indigare per sortes. Applicantur primo tribus duodecim et prodit tribus Juda. In hac indagantur familia, et prodit familia Zare. Hæc dividitur in domos, et prodit domus Zabdi; hæc divisa in viros, inventus est tandem Achan, cui Josue : *Fili mi, da gloriam Domino Deo Israel, et confitere atque indica mihi quid feceris*. Et tunc demum deprehensus, confitetur Achan, cum tergiversari jam non poterat, idcirco cum omni substantia sua lapidatus et combustus est; veniam haud dubie, vel mitiorem saltem pœnam accepturus, si mox ultro se reum prodidisset : siquidem alias statim a Deo prodi poterat sine tot ambagibus, quæ propterea adhibita videntur, ut reus culpam agnoscens, veniam prior et ultro posceret. Quanta hæc gratia foret, si magistratus civilis culpam donaret iis, qui se ultro deferrent et scelera faterentur! Non hic mundus facit, Deus facit. Viderunt istud turbæ, publicani, milites, qui ad Joannem exierunt in desertum confitentes peccata sua et quærentes : *Quid faciemus?* Matth. et Luc. III. quasi præventuri iram Dei sua confessione. Unde hoc miratur Joannes, mox subjiciens : *Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere a ventura ira?* Matth. III. Quasi dicat (ut vult Gagnæus et alii) : Quis ostendit vobis hoc asylum, ut per confessionem fugere possitis iram Dei? Viderunt hoc et Ephesii illi, qui ad Paulum veniebant, confitentes et annuntiantes actus suos : item astrologi judicarii, qui contulerunt libros suos et combusserunt coram omnibus : Actor. XIX. Idem imitatus est magus quidam conversus a S. Augustino, de quo ipse in Psal. LXI. ait : *Portat secum codices incendendos, per quos fuerat incendendus, ut illis in ignem missis, ipse in refrigerium transeat.* Par ratio est de peccatis nostris : nisi ea comburamus per confessionem, comburent illa nos. Vidit denique hoc S. Job c.

X. dicens : *Dimittam adversum me eloquium meum, loquar in amaritudine animæ meæ; dicam Deo : Noli me condemnare* : quasi dicat, Loquar prior, ne damnantem audiam Deum.

CONCIO VIII.

STABIUNTUR ET EXPONUNTUR CEREMONIE BAPTISMI.

I. Patrini assistentia. — II. Nominis impositio. — III. Exorcismus. — IV. Osculum pacis. — V. Sal. — VI. Manus impositio. — VII. Crucis impressio. — VIII. Sputum. — IX. Abrenuntiatio. — X. Catechesis. — XI. Uectio s. olei. — XII. Symbolum. — XIII. Immersio. — XIV. Carisma. — XV. Vestis alba. — XVI. Cereus. — XVII. Adductio ad altare.

THEMA.

Ego baptizo in aqua. Joan. I.

Mire offenduntur hæretici cæremoniis baptismi. Quemadmodum enim Judæi curiose indagant, cur Joannes baptizaret; ita nostri hæretici crebro nos reprehendunt, cur tot cæremoniis baptismum administremus. Cur baptismi aquam, inquirunt, tot precibus sanctificatis? Cur oleum et crisma, cur cereum ardentem, cur inspirationem, cur salem, sputum aliaque adhibitis? Ubi hæc excogitata? Quid sibi denique volunt? Ergo ut partim his respondeamus, partim doceamus fideles horum rituum antiquitatem et significationem, nunc eas explanabimus; et veterum Patrum auctoritate firmabimus; maxime quia hi ritus frequentissime spectantur, a paucis tamen intelliguntur.

I. Assistentia patrini seu susceptoris usitata tempore Apostolorum, teste Dionys. areopag. c. de baptismo. Idque primo quæ Ecclesia de suscepto securior sit, acceptis fidejussoribus; eos enim *fidejussores* appellat ibi Dionys. et Aug. ser. CXVI. CLXIII. et CCXV. de tempore Tertullianus de bapt. c. XVIII. sponsores. Secundo, ut nullus sit Christianorum qui non habeat pædagogum; ideo enim patrini vocantur fidei doctores ab Augustino ep. XXIII. ad Bonif. et serm. CCXV. de tempore. Unde Walfridus Strabo de rebus Eccl. c. XXVI. ait : *Debet spiritualis pater vel mater ei, quem de fonte regenerationis suscipit, cum ad ætatem pervenerit insinuare confessionem, quam pro eo fecit, ut qui aliena confessione, sicut paralyticus fide portantium, meruit a peccatorum solvi languore, studeat salutis præstitæ vivere non indigne, et sua impleat executione, quod illorum confessus est ore.* Tertio, ut expressius referatur generatio spiritualis, adhibitis spiritualibus parentibus. Patres enim dicuntur susceptores et suscepti filii. *Quare* (ait Nicolaus papa ad consulat. Bulgar. c. II.) ita diligere debet homo eum, qui se suscepit ex sacro

fonte. sicut patrem : quin imo quanto præstantior est spiritus carne, tanto magis spiritualis pater in omnibus est a spirituali filio diligendus. Unde etiam spiritualis oritur inter eos cognatio. Concil. Nicæ. c. XXV. et XXIII.

II. Nominis impositio. Olim hæc fiebat in circumcissione, nunc fit in baptismo. Dion. I. de Eccl. hier. Debet vero susceptus ipse, si adultus sit, nomen sibi sumere. S. Clemens, ep. III. alioqui dant susceptores. Niceph. I. VI. c. XXII. Eorum em nomina consignabantur litteris, et recitabantur in Ecclesia, ut est in ordin. Rom. Significat autem quod baptizatus, cum abrenuntiatione prioris denominationis, debet Deo dare nomen suum et catalogo militiæ ejus inscribi.

III. Exorcismi usus, qui verbo et sufflatione peragitur ex antiquissima Ecclesiæ consuetudine. S. Aug. de Eccl. dogmat. c. XXXI. Dion. in Eccl. hier. ut princeps mundi hujus foras mittatur, ut ait Aug. I. V. hypognosticon.

IV. Osculum pacis, quod olim sacerdos dabat baptizando, dicens : *Pax tibi*, in signum reconciliationis cum Deo ejusque Ecclesia. Cyr. I. III. ep. VIII. Sed hoc exolevit.

V. Benedictio et porrectio salis. Orig. hom. VI. in Ezech. *Ut baptizandus per salem typicum conditus iniquitatis fæctore careat.* Vel ut gustato eo sale præcepta illi christianæ aduclia fiant, vel ut eo veluti promissionis suæ factæ memorialia corruptione peccati et relapsu sese præservet, memor uxoris Loth in salem versæ; vel ut is in corpore ejus concupiscentiarum carnalium sterilitatem inducat, et vermes peccatorum arceat. Scimus enim ex S. Hieronymo urbes aliquot vastatas sale fuisse consitas, ne quid ibi cresceret. Denique ut baptizatus veram sapientiam divinam accipiat, et discretionem in omnibus utatur.

VI. Manus impositio, quæ fit a sacerdote, Dion. de Eccl. hier. significat reconciliationem, qua qui fuerat extra Ecclesiam, in gratiam Ecclesiæ venit (sic etiam imponitur manus in absolute pœnitenti) vel ideo, ne malignus spiritus redire audeat, ut vult Aug. I. 2. de peccat. mer. c. XXVI.

VII. Crucis impressio fronti facta, Dion. in Eccl. hier. c. II. *Non sine causa* (ait Aug. ad Psal. XXX.) signum suum Christus in fronte nobis figi voluit tamquam in sede pudoris, ne Christi opprobrio Christianus erubescat. Ambr. I. de iis qui init. ait : *Catechumenus crucem Domini, qua frons ejus signata est, credit.* Imprimatur etiam in aliis membris; pectore ut intelligat hoc signum sibi intime impressum nunquam debile usque ad extremum

I

judicium; in ore, auribus, naribus, ut aperiantur sensus ad cognoscendum verum Deum, ut omnibus viribus eum confiteatur, utque sciat sibi gestandam crucem Christi, seque esse habitaculum Spiritus Sancti; nam ex signo externo arguitur, et cognoscitur taberna.

VIII. Nares et aures sputo attinguntur; S. Ambr. I. I. de sac. c. I. aures, ut sciat discernere vocem pastoris a voce alieni; nares ut ex odore creaturarum nihil tetrum hauriat, sed in iis Deum agnoscat et laudet, eique soli adhaereat. Rursum aures, ut non surdus audire vocem Dei incipiat. Nares, ut bonum odorem accipiat pietatis æternæ, ait ibi Ambr. Idque ad exemplum Domini, qui ita surdum et mutum sanavit; et in signum, quod doctrinam fidei baptizati audierint et confessi sint, ut vult Ambr. ib. et Aug. tr. XLIV. in Joan.

IX. Abrenuntiatio Satanæ, ejus pompis et operibus, quam ab apostolis fluxisse ait S. Clemens, I. VII. const. apost. c. XLI. et XLII. Dion. Areop. de Eccl. Hier. Unde Ambr. I. I. de sac. c. II. ait. *Quando te interrogavit sacerdos : Abrenuntias diabolo et operibus ejus? Quid respondisti? Abrenuntio. Abrenuntias sæculo et voluptatibus ejus? Quid respondisti? Abrenuntio. Memor esto sermonis tui, et nunquam tibi excidat tuæ series cautionis. Si chirographum homini dederis, teneris obnoxius ut pecuniam ejus accipias, et postea ubi promiseris considera, vel quibus promiseris. Levitam vidisti, sed minister est Christi. Vidisti illum ante altaria ministrare : ergo chirographum tuum tenetur non in terra, sed in cælo.* S. Hieron. ad Psal. CXXVIII. ait : *Pactum fuit Israeli cum Deo, quando dixit ad Moysen : Omnia quæcumque dixerit Dominus, faciemus. Sed et nunc nos paciscimur in baptismo ut abrenuntiemus diabolo et operibus ejus.* Rursum S. Ambr. I. de iis qui mysteriis initiantur c. II. ait : *Ingressus es regenerationis sacrarium, repete quid interrogatus sis, recognosce quid responderis. Renuntiasti diabolo et operibus ejus, mundo et luxuriæ ejus ac voluptatibus; tenetur vox tua non in tumultu mortuorum, sed in libro viventium. Præsentibus angelis locutus es : non est fallere, non est negare.*

X. Catechesis de qua S. Dion. c. II. Eccl. hier. S. Clemens, ep. III. ad universos. Ea fiebat per quadragesimam, cujus loco nunc legitur Evangelium, et admonentur susceptores, ut parvulum instruant, cum ad usum rationis pervenerit. Præcipitur hæc dispositio Matth. XXVIII. *Et untes docete omnes gentes baptizantes eos, etc.* Ita Actor. II. Petrus prius fidem et pœnitentiam annuntiat, postea baptizat. Et Act. VIII.

9

Philippus eunuchum Candacis reginæ prius catechizat quam baptizet.

XI. Unctio baptizandi. Dion. de Eccl. hier. c. IV. Tertul. l. I. advers. Marcion. « Accepistis, (inquit Ivo Carnot. ser. de sacram. dedicat.) et oleum sanctum in pectore, ut vigeret in corde vestro sapientia. Accepistis, et in humero vestro, ut in exercitio bonorum operum indeficiens servetur patientia, neque aliquando noverit sinistra vestra, quid faciat dextera vestra. Quia vero in humeris vigor constat portandi oneris, hujus partis unctione Christi athleta dedicati estis, ut sciatis vos ad certamen esse vocatos. » Juxta Ambrosium, ut magis idonei sint ad decertandum cum spiritualibus inimicis. Vel ut habeant cor purum ad malas cogitationes ejiendum, et humeros fortes ad perferendum adversa. Item quia oleum penetrat carnem, ne quid reliqui maneat de Satana in homine; ut Rabanus vult. l. I. instit. cler. c. XXVII. Denique ut sciamus gratiam baptismi non ex nostris meritis, sed Dei misericordia accepisse.

XII. Recitatio symboli, si adultus sit, aut interrogatio, si infans. S. Dion. de Eccl. hier. c. ult. « Offeruntur namque, ait S. Aug. ep. XXIII. parvuli ad excipiendam spiritualem gratiam, non tam ab eis quorum gestantur manibus (quamvis et ab ipsis si et ipsi boni fideles sint) quam ab universa societate sanctorum atque fidelium, etc. »

XIII. Trina immersio vel aspersio in nomine Patris, Filii et Spiritus Sancti. Can. apost. L. Ea vero ut S. Athanasius q. CXXXV. ait, Christi triduanam sepulturam et resurrectionem significat. Unde ad Rom. VI. dicitur: *Quicumque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte ipsius baptizati sumus: consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem, ut quomodo surrexit Christus a mortuis per gloriam Patris, ita et nos in novitate vite ambulemus.*

XIV. Infans chrismate super verticem inungitur, Dion. de Eccl. hier. Tertul. de bapt. VII. idque ideo a S. Silvestro, teste Rabano Mauro constitutum, ut qui ante confirmationem Episcopi decedunt, saltem hac presbyterali (et si in his efficaciam) inunctione non careant, juxta D. Thom. p. III. q. LXXI. ut baptizatus virtutem conservandi gratiam consequatur. Item ut sciat se accepisse Spiritus Sancti gratiam, esseque jam verum Christianum, id est, unctum et capti Christo insitum.

XV. Alba veste induitur: S. Dion. de Eccl. hier. c. I. et II. ut significetur eum veterem ex se hominem et novum induisse. Item ad mysterium resurgentis Ecclesiæ. Unde olim in Paschate per septem dies in albis incedebant. Rab. Maurus l. II. de inst. cleric. c. XXXIX.

Unde dominica in albis dicta, quod eo die tolleretur alba vestis a nuper baptizatis. Solebat autem primitus bis tantum in anno, Paschate scilicet et Pentecoste, extra mortis necessitatem et persecutionis tempora, baptismus administrari, Tertul. l. de baptis. c. XIX. Ejus loco nunc album indusiolum injicitur infanti, ad significandam resurrectionis gloriam, animæ pulchritudinem et innocentiam. « Accepisti vestimenta candida, ut esset indicium, quod exueris involuera peccatorum et indueris innocentiam casta velamina, » ait S. Ambr. l. de iis qui initiantur cap. VII. Notat etiam spiritualem libertatem et manumissionem, ut ait Tertullianus: siquidem Romani veste candida donabant servos, cum eos manumittebant. Item internam lætitiā spiritus. Denique ut scias, quod anima tua tam pura et innocens a Deo requiratur, quam pura e fonte exiit.

XVI. Cereus ardens ei porrigitur: de hoc Greg. Nazianz. orat. V. in sanct. bapt. ad fin. ait: « Lampades quas accendes illius luminum gestationis figuram gerunt, cum qua splendida et virgines animæ splendidis fidei lampadibus Christo sponso obviam prodibimus. » Docetur ergo fidem vivam habere et conservare ac lumen evangelicæ doctrinæ sequi, juxta id Psalmi CXVIII. *Lucerna pedibus meis verbum tuum.* Sic Exod. cap. XIII. columna ignis præcessit transeuntes mare rubrum. Lumen fidem significat, calor charitatem, longitudo candela spem. In manus datur, ut eadem opere exerceamus.

XVII. Adducitur ad altare. Gregorius Nazianzenus loco cit. inquit; « Statio hæc, qua confestim a baptismo ante magnum sacrarium stabis, futuræ vitæ gloriam præsignat. » Hæc sunt, auditores, quæ de sanctis illis cæremoniis senserunt et scripserunt SS. Patres; quæ proinde ipsorum verbis referre volui, ne cui videantur vel ipsæ cæremoniæ recenter introductæ, vel ipsarum significata a nobis excogitata et conficta. Videmus ergo quantum religionis posuerint antiqui Christiani in hoc uno baptismi actu, et quam degeneres ab iis sint hæretici, qui venerandam illam Ecclesiæ canitiem spernunt, rident et subsannant: similes pessimis illis pueris, qui canitiem Elisæ deluserunt. Nos ergo missis illis, stemus in vestigiis patrum nostrorum, nec dimittamus eos, quos tradiderunt nobis, sacros ritus. Denique quo salubrius iis utamur, expendamus etiam quid ii sibi velint, etc.

CONCIO IX.

DOCUMENTA.

I. Mundo non fidendum. — II. Vana gloria non quærenda. — III. Ad Deum recurrendum, non ad mundum. — IV. Christus patriæ cultu colendus. — V. Nosce teipsum. — VI. Magui se humiliet.

THEMA.

Ego vox clamantis in deserto. Joan. I.

Cum mandatum principis populo denuntiandum est, præco aliquis mittitur, qui excitato prius tympani strepitu ad convocandum populum proclamat id, quod in mandatis habet, auditorque arrectis auribus a conferta plebe. Præconem Christi Domini nostri fuisse Joannem Baptistam scimus; idque testatur ipse in hodierno evangelio dicens: *Ego vox clamantis in deserto.* Quoniam ergo munus sui præconi in hac et sequente dominica obitus est, idcirco non abs re initio adventus strepitus divini iudicii prius excitatus est, ut præconem hodiernum attentius audiremus. Quare curramus et nos, vocemque hujus præconis, qua saltem ad doctrinam hodierni evangelii attinet, attentè percipiamus.

I. Clamat illud Isaia cap. XL. *Omnis caro fenum*; quo significatur mundo non fidendum, ejusque blanditias et adulationes fortiter ac constanter respuestas. Videntur, secundum aliquos, Pharisei ea intentione legationem destinasse ad Joannem, ut Messia dignitatem ei offerrent vel persuaderent, ut sensit S. Chrysostomus (tametsi alii sentiunt serio interrogasse et bona intentione, an revera esset Messias) seque non difficulter eum recepturos monstrarent. Id enim videtur illis exprobrasse Dominus Joan. V. cum ait: *Ille (Joannes) erat lucerna ardens et lucens: vos autem voluistis ad horam exultare in luce ejus.* Verum frustra egerant rete Pharisei ante oculos pennati Joannis; jam dudum ille norat vanitatem et inconstantiam gloriæ terrenæ. Id enim cum de Joanne prophetaret: *Vox clamantis, etc.* mox clamare jussus est, nimirum: *Omnis caro fenum, et omnis gloria ejus quasi flos agri, exsiccatum est fenum et cecidit flos.* Hoc ergo noster Joannes non poterat nescire, qui se vocem clamantis ex eodem illo capite noverat. Fuisset ergo gloria illa, si acceptata ab eo fuisset, non nisi flos agri, mox siccandus: et forsitan ab ipsis Phariseis pro gloria brevi ignominiam reportasset. « Quemadmodum enim pueri ludentes (inquit S. Chrysostomus hom. XVII. in ep. ad Rom.) ex feno coronas invicem imponunt, coronatum autem sæpenumero ejus rei ignarum, post tergum irrident: ita sane et nunc, qui te in faciem prædicant, apud seipsos clanculum subsannant; atque ita quid aliud fit, quam quod et nobis invicem

fenum coronantes imponimus? » Ergo vana istiusmodi gloria non nisi fœnea corona et flos agri est, ut diximus, quam sibi a Phariseis imponi minime tulit Joannes. Moysen potius adhuc infantem imitari voluit, qui cum a filia Pharaonis educaretur, atque ut scribit Josephus lib. II. antiq. c. V. ei Pharaon rex diadema suum imponeret, capiti detractum in humum prolabi passus est et pedibus calcavit. Ad hæc, ut scribit Apost. ad Hebr. XI. *Grandis factus negavit se esse filium filia Pharaonis.* Hoc, inquam, in hodierno evangelio fecit etiam Joannes, dum corollam vanæ gloriæ (gloriosum scilicet Messia titulum) quam ei Pharisei deferebant, et quodammodo imponebant, detraxit et pedibus calcavit, dicendo: *Non sum: non sum: item: Non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum ejus.*

Nemo igitur mundo fidat: siquidem instar Dalila blanditis hominem circumvenit et sæpenumero extollit, ut eumdem graviore casu dejiciat. Expertus id in se est Pertinax imperator (sic appellatus, quod imperium sibi oblatum pertinaciter respuerit et coactus tantum suscepit, ut scribit Sextus Aurelius) qui primum grammaticam professus, postea alimentorum procurator, inde consul designatus, demum Africa proconsul factus, et ex hoc a militibus imperator appellatus est. Sed ab iisdem brevi, post octoginta duos dies, obruncatus est. Prudentes ergo et cordati viri Joannem nostrum imitati, oblati mundi honoribus, sibi non debitis, fortiter obnixi sunt; veluti Sigismundus Poloniae rex, qui superiori ætate a Suecis post ejectum Christiannum: tum etiam ab Hungaris atque Bohemis, post miserabilem Ludovici fratris filii interitum, electus et expetitus, utramque electionem, utrumque etiam regnum repudiavit. Similiter Henricus primus Saxoniae dux, qui cum diadema imperii a pontifice sibi delatum respuisset, viri prudentes ad cælum manus levarunt, quod tali modestia principem haberent. Cranz. l. III. Saxon. c. III. Quin et Suetonius de Germanico patre Caligulae scribit, cum post mortem Augusti a militibus imperator contra Tiberium nominatus esset, primo verbis plurimis seipsum excusasse, quibus cum nihil proficeret, gladium distrinxisse, quasi sibi manus illaturum, ut a proposito milites revocaret; sed neque hac via procedente, multis et variis artibus usus est, donec compesceret seditionem et militum animos ad Tiberium rursus inclinaret; maluitque privatus vivere in otio quam inter tot negotia imperii perpetuis calamitatibus exercuari. Discant Christiani vel ab homine ethnico. Fuit autem hic Germanicus ob egregias corporis animique dotes non suis tantum, sed et hostibus tam carus, ut in ejus obitu reguli